

Пролог

Задум написати цю книжку прийшов до мене одного сонячного ранку в Гімалаях. Я лежала собі на звичному підвіконні на першому поверсі — чудовий спостережний пункт, максимум контролю і мінімум зусиль, — поки Його Святість закінчував приватну аудієнцію.

Я вмю зберігати таємниці й не скажу, для кого була ця аудієнція, хіба що натякну, що це відома голлівудська акторка, та, що *білявка в законі*, яка займається усією цією благодійністю на користь дітей і добре відома тим, що обожнює осликів. Так-так, *вона!*

Уже виходячи з кімнати, вона зирнула у вікно на гори з шапками снігу, і тут уперше помітила мене.

— Ой! Яка мила! — Вона підійшла погладити мене, на що я широко позіхнула й потягнулася, розправивши передні лапи. — Не знала, що у вас є кішка! — вигукнула вона.

Завжди дивуюся, що всім так і кортить виголосити це спостереження, хоча не всі озвучують свій подив так прямолінійно, як ця американка. Чому це Його Святість *не може* мати kota, якщо, звісно, «мати kota» — це правильне розуміння наших стосунків?

Крім того, будь-хто достатньо спостережливий помітив би котячу присутність у житті Його Святості

за шерстю або часом випадковим вусиком, навмисно залишеним на ньому. Якщо вам колись випаде честь наблизитися до Далай-лами та роздивитися його одяг, ви майже напевно побачите добрячий жмуток білої шерсті, яке буде підтвердженням того, що він не просто живе не сам, а ділить свої особисті покої із кішкою бездоганного, хоч і документально не підтверженого, походження.

Саме на це так бурхливо зреагували коргі британської королеви, коли Його Святість відвідував Букінгемський палац, про що, на диво, світові медійники так і не дізналися.

Але я відволіклася від теми.

Американська акторка погладила мене по загривку та спитала:

— А в неї є ім'я?

— О, так! І не одне, — Його Святість загадково всміхнувся.

Далай-лама сказав правду. Як і багато домашніх кицьок, я мала різні імена, якісь вживали частіше, якісь рідше. На одне з них я навіть не зважаю. Хоча за цим монашим ім'ям мене знали всі в оточенні Далай-лами, він сам його ніколи не промовляв, принаймні повністю. І поки жива, я не розкрию цього імені. І вже точно не в цій книжці.

Ну... *точно* не в цьому розділі.

— Якби вона тільки вміла говорити, — вела далі акторка, — то, мабуть, поділилася б великою мудрістю.

Отак у мене й зародилася ця ідея.

У наступні місяці я спостерігала, як Його Святість працював над новою книгою: скільки годин він провів, перевіряючи, чи правильно витлумачені тексти; скільки часу дбайливо вивіряв, щоб кожне слово передавало всю повноту значень і несло користь. Усе більше я задумувалася, що час уже й мені взятися за своє писання — за книжку, яка оповість децицю мудрості, яку я пізнала, сидячи навіть не біля ніг у Далай-лами, а навіть ближче — у нього на колінах. За книжку, яка розкаже мою історію — не з Івана в пана, а радше зі смітника до храму. Як мене врятували від долі, про яку страшно навіть і думати, щоб зрештою я стала постійною супутницею чоловіка, який не тільки є одним із найзначніших духовних лідерів світу та лауреатом Нобелівської премії, а й хвацько відкриває котячі консерви.

Часто буває так, що в надвечір'я, коли мені здається, що Його Святість уже занадто засидівся за своїм письмовим столом, я зістрибую з підвіконня, тихенько підходжу туди, де він працює, і труся своїм хутром йому об ноги. Якщо він не звертає уваги, я ввічливо, а проте впевнено прикушую ніжну плоть його литок. Це завжди спрацьовує.

Зітхаючи, Далай-лама відсуває стілець, згрібає мене собі на руки та йде до вікна. Коли він дивиться у мої великі блакитні очі, вираз його власних випромінює таку безмежну любов, що це завжди сповнює мене щастям.

— Моя маленька «бодгікиця», — часом примовляє він до мене, обігруючи слово *бодгісаттва* — цей

санскритський термін у буддизмі означає просвітлену істоту.

І ми разом озираємо панорамний краєвид долини Кангра. Вітер заносить крізь прочинені вікна ніжні аромати сосни, гімалайського дуба та рододендрона, від чого повітря робиться перевозданим, майже магічним. У теплих обіймах Далай-лами все зливається та розчиняється: і вже не відрізниш спостерігача і пейзаж, кішку і ламу, непорушність сутінків і моє розкотисте муркотіння.

Саме в такі миті я вдячна долі за те, що я — кішка Далай-лами.

Розділ перший

Подія, яка змінить моє тоді ще зовсім юне життя, і без якої, любі читачі, ви ніколи б не побачили цієї книжки, трапилася завдяки бичачим кізьякам.

Уявіть типову пообідню пору в Нью-Делі в сезон дощів. Далай-лама повертався додому з аеропорту імені Індіри Ганді після лекцій у Сполучених Штатах. Його авто пробиралося через околиці міста, аж раптом рух транспорту зупинився, бо на середину шосе прочимчикував бик, який затим почав рясно вивергати свої плячки.

За кілька машин від бика Його Святість спокійно позирав у вікно, чекаючи, поки відновиться рух. Поки він сидів у заторі, його увагу привернула драма, що розгорталася на узбіччі дороги.

Посеред усього гамору, у вирі пішоходів і велосипедистів, власників яток із вуличною їжею та жебраків двоє обірваних хлопчаків хотіли скоріше завершити свої торговельні операції на цей день. Того ранку вони знайшли виводок кошенят, захований під купою мішків у підворітті. Вони ретельно вивчили свою знахідку та второпали, що їм трапилося дещо цінне. Кошенята були не дворові, а явно породисті. Хлопці не знали, що існує особлива гімалайська порода котів, але за нашими сапфірового кольору очима й розкішною шерстю приємних

кольорів вони зрозуміли, що нас можна вигідно продати.

Вони витягнули нас із затишного кубельця, куди нас дбайливо сховала мама, і кинули моїх сестер, брата й мене у вуличну метушню. Уже за мить моїх двох старших сестер, які були більші та значно розвиненіші за решту нас, міняли на рупії — і хлопці так захопилися, що впустили мене додолу; я боляче приземлилася на асфальт і мене ледь не переїхав скутер.

Нас лишилося двоє кістлявіших кошенят, і з нами у хлопців уже були проблеми. Кілька годин вони блукали вулицями, пхаючи нас у вікна машин. Я ще була замала, щоб мене відлучали від матері, і моє крихітне тільце не витримувало. Мені ставало все гірше, хотілося молочка, а ще боліло від падіння, і я була ледве притомна, коли хлопці зацікавили нами літнього перехожого, який подумував подарувати кошеня своїй онуці.

Знаком показавши поставити котиків на землю, він присів навпочіпки й уважно нас роздивлявся. Мій старший братик потупцяв через засохлу грязюку на узбіччі дороги, нявкотом благаючи про молоко. Коли мене підштовхнули ззаду, щоб я рухалася, я спромоглася тільки на один-єдиний хиткий крок, а потім завалилася у брудну калюжу.

Саме цю сцену спостеріг Його Святість.

І наступну теж.

Домовившись про ціну, мого братика передали беззубому старому. Я тим часом загрузла в багнюці, а двоє хлопчаків радилися, що зі мною робити, один із них ще й грубо потикував мене великим пальцем

ноги. Коли вирішили, що продати мене не вийде, то взяли тижневої давності спортивну сторінку Індійського *The Times*, яку вітром занесло в канаву поблизу, і загорнули мене в неї, як загортають тухле м'ясо, щоб викинути на найближчий смітник.

Усередині газети я почала задихатися. Дихати ставало все важче. І так слабенька від втоми та голоду, я відчувала, що вогник життя в мені ледь блимає і ось-ось згасне. У ці останні миті відчаю смерть здавалася неминучою.

Але Його Святість уже відрядив свого супутника. Вони щойно прилетіли з Америки, і в того в одязі залишилося кілька однодоларових купюр. Він передав їх хлопцям, і ті побігли геть, збуджено обговорюючи, скільки це буде рупій, коли їх обміняти.

Мене витягли з пастки спортивної сторінки (заголовок був «Бангалор» розгромив «Раджастан» на 9 ворітця¹), і скоро я вже зручненько вмостилася на задньому сидінні машини Далай-лами. За мить у вуличного торговця вже купили молока та стали по крапельці напувати мене, і так Його Святість знову вдихнув життя в моє кволе тіло.

Сама я не пам'ятаю жодної із цих деталей мого порятунку, але історію переказували стільки разів, що я вже завчила її напам'ять. Що я пригадую, то це — як

¹ Ідеться про гру в крикет, де голи забивають у ворітця. — Тут і далі прим. ред.